

Feruza TASHPULATOVA,
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti katta o'qituvchisi
E-mail: feruzasultanova19740401@gmail.com

Samarqand davlat universiteti professori, filologiya fanlari doktori M.Abdiyev taqrizi asosida

ISPAN TILINI O'RGANISHDA PEDAGOGIK KOMPETENSIYANING ROLI

Annotatsiya

Ushbu maqola ispan tilini o'rgatishda pedagogik kompetensiyaning o'rni va ahamiyatini tahlil qiladi. Xorijiy tilni o'qitish jarayonida o'qituvchining kompetensiyalari, jumladan, didaktik, metodik, lingvistik va kommunikativ ko'nikmalari muhim rol o'ynaydi. Ispan tili o'rganishda tilning lingvistik xususiyatlari, madaniy kontekstlar va muloqotga yo'naltirilgan ta'lim metodlari integratsiyasini ta'minlash zaruriyati yoritilgan. Tadqiqotda pedagogik kompetensiya rivojlantirishning zamonaviy usullari, amaliyotda qo'llaniladigan ilg'or texnologiyalar va ularning o'quvchilarning tilni o'zlashtirish samaradorligiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Mazkur maqola xorijiy til o'rgatishda o'qituvchilar uchun qo'llanma vazifasini o'tab, ispan tilini muvaffaqiyatli o'zlashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Pedagogik kompetensiya, metodologik yondashuv, ijtimoiy-madaniy kompetentlik, predmet kompetensiyasi, Innovatsion texnologiyalar, Individual yondashuv.

THE ROLE OF PEDAGOGICAL COMPETENCE IN LEARNING SPANISH

Annotation

This article analyzes the role and importance of pedagogical competence in teaching Spanish. The competencies of the teacher in the process of foreign language teaching, including didactic, methodological, linguistic, and communicative skills, play a crucial role. The necessity of integrating the linguistic features of the Spanish language, cultural contexts, and communication-oriented teaching methods is highlighted. The study examines modern methods of developing pedagogical competence, advanced technologies used in practice, and their impact on the effectiveness of students' language acquisition. This article serves as a guide for teachers in foreign language instruction, contributing to the successful mastery of Spanish.

Key words: Pedagogical competence, methodological approach, socio-cultural competence, subject competence, innovative technologies, individual approach.

РОЛЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ИЗУЧЕНИИ ИСПАНСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

В данной статье анализируется роль и значение педагогической компетентности в преподавании испанского языка. Компетенции преподавателя, включая дидактические, методические, лингвистические и коммуникативные навыки, играют важнейшую роль в процессе обучения иностранному языку. Подчеркивается необходимость интеграции лингвистических особенностей испанского языка, культурных контекстов и методов обучения, ориентированных на коммуникацию. В исследовании рассматриваются современные методы развития педагогической компетентности, передовые технологии, применяемые на практике, и их влияние на эффективность усвоения языка учащимися. Эта статья служит руководством для преподавателей иностранных языков, способствуя успешному освоению испанского языка.

Ключевые слова: Педагогическая компетентность, методологический подход, социокультурная компетентность, предметная компетенция, инновационные технологии, индивидуальный подход.

Kirish. Bugungi kunda chet tillarni o'rganish, xususan, ispan tilini egallash, xalqaro aloqalarni mustahkamlash, madaniy ko'priklar yaratish va shaxsiy rivojlanishni ta'minlashning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Ammo til o'rganish jarayonining samaradorligi bevosita pedagogik kompetensiyaga bog'liq. Pedagogik kompetensiya – bu o'qituvchining malakasi, metodologik yondashuvlari va o'quvchilarga tilni samarali o'rgatishdagi mahoratidir. O'zbekistonda ispan tili tobora ommalashib bormoqda. Bu borada talabalarga nafaqat til ko'nikmalarini o'rganishga, balki ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirishga yordam beradigan samarali o'qitish usullarini ishlab chiqish muhimdir[1]. Talabalarning chet tillarini o'qitishdagi ijtimoiy-madaniy kompetentliklari nafaqat til ko'nikmalarini egallashga, balki chet el madaniyati, urf-odatlarini va qadriyatlarini tushunishga imkon beradigan muhim jihattir. Ushbu maqolada ispan tilini o'rganishda pedagogik kompetensiyaning ahamiyati va uning samarali til o'rgatishdagi o'rni tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Dastlab, pedagogik kompetensiya tushunchasiga to'xtalib o'tamiz. Pedagogik kompetensiya – bu pedagogning ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, boshqarish va rivojlantirishga qaratilgan bilim, ko'nikma va malakalari majmuasidir. Bu tushuncha o'qituvchining nafaqat o'z fanini mukammal bilishi, balki o'quvchilarning ehtiyojlarini hisobga olib, ularni individual va ijtimoiy jihatdan rivojlantirishni

ta'minlash qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Pedagogik kompetensiya zamonaviy ta'lim jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi, chunki u ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Pedagogik kompetensiya bir necha tarkibiy qismlardan tashkil topgan bo'lib, ular pedagogning ta'lim jarayonidagi samaradorligini oshiradi[2]:

Fanni bilish (predmet kompetensiyasi):

O'qituvchining o'zi o'qitadigan fan bo'yicha chuqur bilimga ega bo'lishi. Misol: Ona tili o'qituvchisi grammatika va stilistikaning barcha jihatlarini yaxshi bilishi kerak.

Didaktik va metodik kompetensiya:

Ta'lim usullarini tanlash va ularni samarali qo'llay olish qobiliyati. Misol: Turli yosh guruhlari mos dars uslublaridan foydalanish.

Ijtimoiy va psixologik kompetensiya:

O'quvchilarning ehtiyojlarini anglash, ular bilan muloqot qilish va o'zaro hurmatga asoslangan munosabatni o'rnatish qobiliyati. Misol: O'quvchilarning qobiliyatlariga qarab individual yondashuv qo'llash.

Texnologik kompetensiya:

Zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda ta'lim jarayonini tashkil etish. Misol: Interaktiv doskalar, onlayn platformalar yoki multimedia vositalaridan foydalanish.

Madaniy va ma'naviy kompetensiya:

O'quvchilarga milliy va umuminsoniy qadriyatlarini singdirish va ularni ma'naviy jihatdan tarbiyalash. Misol: Dars jarayonida madaniy merosimizni targ'ib qilish.

Ispan tilini o'rganishda pedagogik kompetensiyaning ahamiyati juda ham muhimdir[3]. Jumladan:

1. Til o'rganishga qiziqish uyg'otish- Ispan tilini o'rgatishda o'qituvchi o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun zamonaviy va qiziqarli metodlardan foydalanishi lozim. Masalan: Madaniy videolar, musiqalar va filmlar orqali ispan madaniyatini o'rgatish. O'yin shaklidagi mashg'ulotlarni tashkil etish.

Tarbiyachi va o'qituvchi o'zining ijodiy yondashuvi bilan o'quvchilarda til o'rganishga motivatsiya uyg'otishi mumkin.

2. Innovatsion texnologiyalarni qo'llash- Bugungi kunda chet tillarni o'rgatishda texnologik vositalarning o'rni beqiyos. O'qituvchi quyidagi innovatsion metodlarni qo'llashi mumkin: Interaktiv platformalar: Duolingo, Quizlet kabi onlayn dasturlar orqali lug'at va grammatika o'rgatish. Video konferensiyalar: Ispan tili ona tilida so'zlashuvchilar bilan suhbat tashkil etish. Audio va video materiallar: Ispan tili talaffuzini o'rganish va nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.

Bunda o'qituvchining texnologik kompetensiyasi muhim ahamiyat kasb etadi.

3. Individual yondashuv- Har bir o'quvchining qobiliyati va o'rganish uslubi turlicha bo'lishi sababli, pedagogik kompetensiyaga ega o'qituvchi har bir o'quvchi uchun mos metodlarni tanlaydi: Mustaqil o'quvchilar uchun yozma topshiriqlar va loyiha ishlari. Ko'proq muloqotga asoslangan o'rganish uslublarini yoqtiradiganlar uchun suhbat va muhokamalar.

4. Madaniy komponentni o'qitishda qo'llash- Ispan tili faqat lingvistik birliklar majmui emas, balki u ispancha madaniyat, urf-odatlar va qadriyatlar bilan bog'liq. Pedagogik kompetensiyaga ega o'qituvchi o'quvchilarni til bilan birga uning madaniyatini o'rganishga jalb qiladi: Ispan festivallari, musiqasi, gastronomiyasi haqida materiallar taqdim etish. Ispan mamlakatlaridagi madaniy o'ziga xosliklarni o'rgatish.

5. Nutq faoliyatini rivojlantirish- Tilni o'rganishda asosiy maqsad – o'quvchilarni muloqotga jalb qilish. O'qituvchi o'quvchilarning barcha nutq faoliyati – tinglash, o'qish, yozish va gapirishni rivojlantirishi uchun integrativ yondashuvni qo'llaydi: Tinglash ko'nikmasi uchun autentik audio materiallar. Yozish va gapirish ko'nikmasi uchun insho va suhbatlar.

Natija va muhokama. Zamonaviy ta'limda ispan tilini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish tilni samarali o'rganishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Interaktiv metodlar o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qilib, ularni talab ko'nikmalarini tez va qiziqarli tarzda rivojlantirishga yordam beradi. Bu usullar yordamida o'quvchilar ispan tilining grammatikasi, lug'ati va talaffuzini o'rganish bilan birga, muloqot qilish qobiliyatini ham rivojlantiradi. Interaktiv metodlar – bu o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasida faol muloqotni ta'minlovchi dars usullari bo'lib, ular o'quvchilarning o'qitish jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Ispan tilini o'rgatishda bu usullar quyidagi maqsadlarga xizmat qiladi[4]:

O'quvchilarning qiziqishini oshirish;

Nutq faoliyatini rivojlantirish;

Yangi lug'at va grammatikani amaliyotda mustahkamlash;

Muloqot muhitini yaratish.

Ispan tilini o'qitishda samarali interaktiv metodlardan bir nechasini ko'rib chiqamiz.

1. Rolli o'yinlar (Juegos de Rol)

Bilamizki, chet tillarni o'rgatishda darslarni interaktiv metodlar bilan boyitish ikkinchi tilni o'rganuvchilar uchun ko'plab qulayliklar yaratadi va o'zlashtirishda yuqori samarani ko'rsatadi. Shu o'rinda interaktiv metodlar orasida "Rolli o'yinlar" metodiga alohida ahamiyat berib o'tamiz. J. Bachelor maqolasida ikkinchi tilda, ya'ni ispan tilida pragmatik kompetentlikni o'rgatishda rolli o'yinlaridan foydalanishi o'rganiladi. Unda rolli o'yinlar talabalarga ispan tilida muloqot qilish hamda ijtimoiy-madaniy vaziyatlarda ishtirok etish ko'nikmalarini rivojlantirishga qanday yordam berishi mumkinligi tasvirlangan. Rolli o'yinlar talabalarga ispan madaniyati bilan

bog'liq turli rollar va vaziyatlarga ko'nikish imkonini beradi. Bu ularga til ko'nikmalarini amalda qo'llash va ispan madaniyati haqidagi dunyoqarashini kengaytirish imkoniyatini beradi. O'quvchilar o'zlarini turli vaziyatlarda his qilishadi va o'sha vaziyatga mos ravishda ispan tilida muloqot qilishni o'rganishadi[5]. Masalan: Do'konda xarid qilish (¿Cuánto cuesta? – Bu qancha turadi?). Mehmonxonada xona bron qilish (¿Quisiera reservar una habitación – Men xona band qilmoqchiman). Foyda: O'quvchilar amaliy vaziyatlarda tilni qo'llashni o'rganadilar.

2. Suhbat va munozaralar (Discusiones y Debates)

Ispan tilida o'quvchilarning fikrlarini bildirishlari uchun mavzu beriladi. Masalan, o'quvchilar o'zlariga yoqadigan taomlar yoki ispan mamlakatlari haqida gaplashishlari mumkin. Foyda: Suhbatlar muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi va o'quvchilarning so'z boyligini oshiradi.

3. Interaktiv o'yinlar (Juegos Interactivos)

O'yinlar darsni qiziqarli va faol qiladi. Masalan:

"Kim tezroq?": O'quvchilar so'zlarni ispan tiliga tarjima qilishda raqobatlashadi.

"Bingo": O'qituvchi so'zlarni aytadi, o'quvchilar esa o'z varaqlaridagi so'zlarni belgilaydi. Foyda: Lug'at boyligini oshiradi va raqobat orqali motivatsiya beradi.

4. Multimedial vositalar (Herramientas multimedia)

Audio, video va vizual materiallar yordamida tilni o'rganish. Masalan: Ispan tilidagi qisqa filmlar va multfilmlarni tomosha qilish. Onlayn platformalar (Duolingo, Quizlet) orqali mashqlar bajarish. Foyda: O'quvchilar tilni vizual va eshitish orqali yaxshiroq o'zlashtiradilar.

5. Guruhda ishlash (Trabajo en grupo)

O'quvchilar guruhlariga bo'linib, berilgan topshiriqni birgalikda bajarishadi. Masalan: Shahar xaritasini tuzish va yo'nalishlarni tushuntirish (¿Cómo llegar a la estación? – Vokzalga qanday boriladi?). Foyda: Jamoaviy ishlash ko'nikmalarini va muloqot madaniyatini rivojlantiradi.

6. Simulyatsiya va drama (Simulación y Drama)

O'quvchilar turli real hayotiy vaziyatlarni ijro etadi. Masalan: Restoranda ofitsiant va mijoz bo'lish (¿Qué quiere pedir? – Nima buyurtma qilasiz?). Foyda: O'quvchilar amaliy til muhitida o'zlarini his qilishadi va tilni jonli tarzda o'rganishadi.

7. Ispan madaniyatini o'rganish (Interculturalidad)

Ispan madaniyati haqida qiziqarli faktlar o'quvchilarda tilga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Masalan: Ispan festivallari haqida taqdimot qilish. Ispancha musiqalar tinglash va ularni tarjima qilish. Foyda: O'quvchilar nafaqat tilni, balki madaniyatni ham o'rganadilar.

Ispan tilini o'rgatishda pedagogik kompetensiyani rivojlantirish uchun o'qituvchilar quyidagi yo'nalishlarda o'z ustida ishlashi lozim[6]:

Doimiy o'rganish: Yangi metodikalarni o'rganish va ta'lim texnologiyalarini amaliyotga joriy qilish.

Ispan tilida mutaxassislar bilan hamkorlik: Tilni chuqur biladigan va madaniyatni tushunadigan mutaxassislar bilan ishlash.

Xalqaro tajriba almashish: Ispan tilida so'zlashuvchi mamlakatlarda tajriba o'rtirish va yangi yondashuvlarni o'zlashtirish.

Xulosa. Ispan tilini o'rgatishda pedagogik kompetensiya ta'lim jarayonining sifatini belgilovchi asosiy omildir. O'qituvchining yuqori malakasi, innovatsion yondashuvi va o'quvchilar ehtiyojlarini hisobga olish qobiliyati til o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Shuning uchun pedagogik kompetensiyani rivojlantirish har bir o'qituvchi uchun ustuvor vazifa bo'lib qoladi. Ispan tilini o'rgatishda interaktiv metodlar o'quvchilarni tilni tez va samarali o'zlashtirishga yordam beradi. Ushbu usullar o'quvchilarda faollikni oshirib, ularning darsdan zavqlanishiga, nutq va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishiga ko'maklashadi. O'qituvchi o'z darsida turli interaktiv yondashuvlarni qo'llagan holda, ispan tilini o'rgatishda yanada yuqori natijalarga erishishi mumkin. Ispan tilini o'qitishda interaktiv metodlar zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylangan bo'lib, u o'quvchilarning faolligini oshirish, til o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Ushbu metodlar nafaqat til qoidalarini o'zlashtirishda, balki o'quvchilarda amaliy muloqot ko'nikmalarini shakllantirishda

ham muhim rol o'ynaydi. Rolli o'yinlar, guruhiy faoliyatlar, o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi, multimediali vositalardan foydalanish kabi interaktiv usullar va ularda tilga bo'lgan ishtiyoqni oshiradi.

ADABIYOTLAR

1. Egamnazarova F.A. Role-playing games as a method of teaching foreign languages // CARJIS. 2021. №3.
2. Ravshanova, T.; Karshieva, R.; and Kuvvatov, M. The theoretical and practical basis of role games in teaching foreign languages // Mental Enlightenment ScientificMethodological Journal: Vol. 2022: Iss. 3, Article 2.
3. Ташпулатова, Ф. С. (2018). Интенсивные методы преподавания иностранных языков в вузе. Вопросы науки и образования, (5 (17)), 95-97. Узбекова, Ш. Р. (2018). "Иностранные языки в системе образования Узбекистана: перспективы и вызовы". Ташкентский педагогический журнал, №3, 45-49.
4. González, F. (2015). Teaching Spanish as a Foreign Language: A Handbook for Teachers. Madrid: Ediciones Hispánicas.
5. Tashpulatova, F. S. (2021). Methodology of developing auditing skills and skills of Spanish language students. www. auris-verlag. de.
6. Larsen-Freeman, D. (2000). Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press.
7. Юлдашева, Н. М. (2020). "Интерактивные методы обучения испанскому языку". Журнал современной педагогики, №2, 22-27.